

Verkkolaskun käyttö ja maksamisen uudet tavat – kuntien rooli?

Kuntamarkkinat 14.9.2017
Jari Vaine, erityisasiantuntija / rahoitusala



Verkkolasku

Paine verkkolaskutuksen käyttöönottoon kasvaa

- Verkkolaskujen hyödyt verrattuna käyttöönoton vaatimaan vaivaan
 - » Julkisen sektorin halutaan toimivan esimerkkinä
- Imago- ja kilpailutekijät
- Suomessa yli 70 % yrityksistä lähettää ja vastaanottaa verkkolaskuja, kasvussa
 - » Ajankäytön tehostuminen, kustannussäästöt

EU-taso: Euroopan komission ehdotus julkisten hankintojen sähköistä laskutusta koskevaksi direktiiviksi 26.6.2013

- Euroopan digitaalistrategia kuuluu Eurooppa 2020 -strategian pilareihin
- Tavaroihin, urakoihin ja palveluihin käytettävät julkiset menot 19 prosenttia Euroopan Unionin BKT:stä => tavoite: hallinnointia tehostamalla voidaan kohentaa kustannustehokkuutta
- Sähköinen laskutus tärkeä vaihe, kun kehitetään paperitonta julkishallintoa => yksi Euroopan digitaalistrategian prioriteeteista
- Merkittävät taloudelliset ja ympäristöön liittyvät hyödyt mahdollisia
 - » => Komissio: EU:n alueella julkisissa hankinnoissa sähköisen laskutuksen merkitys jopa 2,3 mrd EUR
 - » Mahdollista pienentää laskun vastaanottamiskustannuksia, 30–50 euroa => 1 euro
 - » Julkinen sektori suurin rahankäyttäjä, syytä edistää sähköisten hankintojen ja laskutuksen käyttöönottoa

Ostolaskuprosessi

- Taloushallinnon näkökulma: ostolaskuprosessi alkaa ostolaskun vastaanottamisesta ja päättyy laskun maksatukseen, kirjaukseen kirjanpitoon sekä arkistointiin
 - » Hankintaprosessin kokonaisuuteen kuuluu kuitenkin yleensä tarjouspyyntö, tarjous ja sopimus
 - » Yksittäisessä tilauksessa voi liittyä myös ostotilaus ja ostoehdotus sekä tavaran tai palvelun vastaanotto
- **Verkkolaskun hyödyt prosessissa**
- Samanlaisia yrityksille ja julkishallinnolle
 - » Hyöty kasvaa suhteessa integroitumiseen taloushallintoon tai operatiivisiin järjestelmiin
 - » Suurimmat hyödyt tulevat laskun vastaanottajalle
- Kuntasektorilla vastaanotettiin v. 2008 n. 10 milj. laskua. Näistä n. 75 % käsitelty sähköisesti (Julkisen hallinnon suositukset JHS 155, liite 6)
- (Taloustilanteen edellyttämiä) säästöjä löydettävissä myös hallinnollisista prosesseista

Hankinnasta maksuun (HAMA) – hanke kehittämisen taustalla

- Hankkeen tehtävänä oli sujuvoittaa valtion hankinnasta maksuun - prosessia siten, että saadaan aikaan merkittäviä kustannussäästöjä
- Hankkeen toteutus on osa Taloushallinto 2020 –strategian tavoitteita
- Hankkeen tuotosten toimeenpano vuosina 2016-2020 kuuluu Sipilän hallituksen hallitusohjelmassaan päättämiin julkisen talouden välttämättömiin sopeutustoimiin
- Toimenpanon säästöpotentiaaliksi on laskettu noin 15 miljoonaa euroa / 300 henkilötyövuotta

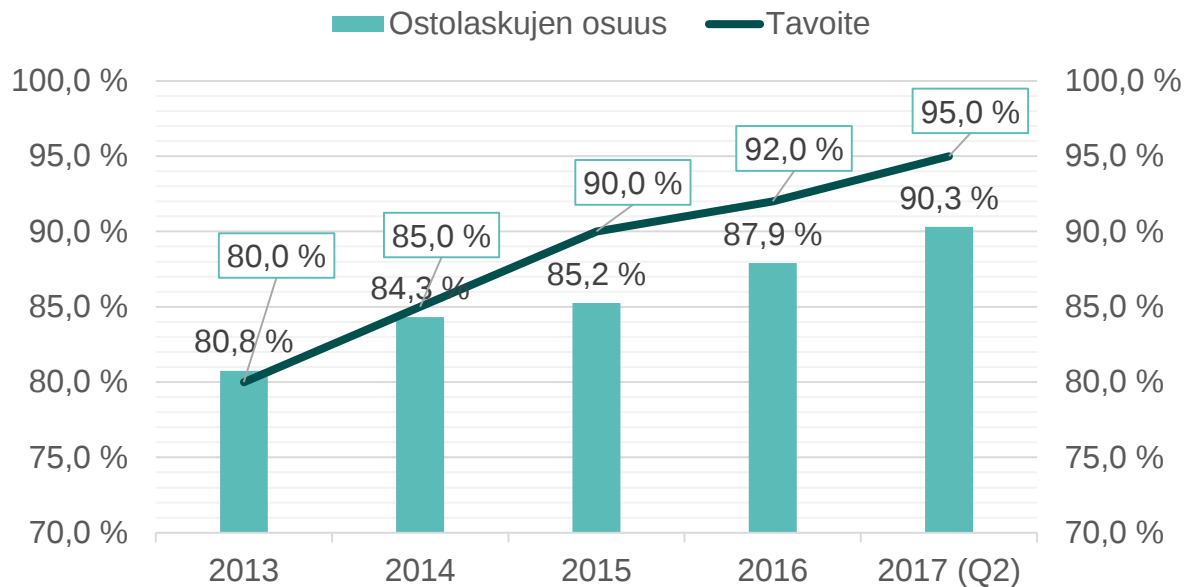


Hankinnasta maksuun –prosessin kehittämisen tavoitteet

- Hankinnasta maksuun –prosessin keskeinen tavoite on valtion ostolaskujen automatisointi siten, että vuonna 2020 mennessä ostolaskuista käsitellään 89 % automatisointitoiminnallisuuksia hyödyntäen
- Verkkolaskujen osuuden kasvattaminen on edellytyksenä automatisoinnin onnistumiselle

Automaatio	2016	2017	2018	2019	2020
Tilaukselliset	1 %	6 %	15 %	20 %	27 %
Sopimukselliset	3 %	6 %	22 %	26 %	28 %
Tiliointikoodilliset	3 %	10 %	25 %	31 %	34 %
	7 %	22 %	62 %	77 %	89 %

Verkkolaskujen osuuden kehitys valtionhallinnossa



Kyselytutkimus (opinnäytetyö) kuntien ja kuntayhtymien verkkolaskun käytöstä v. 2016*)

- Yhteystietoja yhteensä 427, vastausprosentti 63,7 %
- Kuntien yhteystietoja 313, joista
 - » Manner-Suomessa 297, Ahvenanmaalla 16
 - » Vastanneita kuntia 211 / vastausprosentti 67,41 %.
- Kuntayhtymien yhteystietoja 114, joista
 - » Manner-Suomessa 108, Ahvenanmaalla 6
 - » Vastasi 61 / vastausprosentti 53,51 %
- Opinnäytetyön kysymyksenasettelu:
 - » Mitkä valmiudet kuntasektorin organisaatioilla on hyödyntää automaatiota ostolaskuprosesseissa?
 - » Kuinka suunnitelmallisesti taloushallinnon toimintaa kehitetään?
 - » Mitkä tekijät koetaan merkittävimmiksi esteiksi sähköistämisen tai automaation lisäämiselle?
 - » Paljonko voidaan saada aikaan säästöjä lisäämällä sähköistamisastetta ja automaatiota ostolaskujen käsittelyssä?

*) Riku Santala: Ostolaskuprosessien kehittämisen vaikutus kuntasektorilla

Ostolaskujen käsittelytapa ja -paikka

Osuus vastanneista

Vastaanotetaan paperisena

Vastaanotetaan sähköisenä

Skannataan ja käsitellään sähköisenä, oma henkilöstö

Skannataan (ulkopuolinen palveluntarjoaja), käsitellään sähköisenä

Arkistoidaan paperisena

Arkistoidaan sähköisenä

Kunnat

77 %

85 %

59 %

30 %

31 %

70 %

Kuntayhtymät

78 %

95 %

54 %

37 %

22 %

75 %

- Manuaalisen työn vähenemisen lisäksi verkkolaskujen osuuden lisääminen hyödyttäisi kuntia ja kuntayhtymiä arkistoinnin järjestämisessä sekä vähentäisi kustannuksia, mikäli ulkoistettu skannauspalvelu muuttuisi tarpeettomaksi

Ostolaskupalvelun ulkoistus

Kokoluokka

Vastaajia

% - osuus

yli 100 000

0

0 %

50 001 - 100 000

3

43 %

20 001 - 50 000

10

34 %

10 001 - 20 000

7

21 %

5 001 - 10 000

7

14 %

2 000 - 5 000

12

18 %

alle 2 000

2

9 %

Ostolaskujen sähköisyysaste

Prosenttia laskuista

0 - 10

11 - 20

21 - 30

31 - 40

41 - 50

51 - 60

61 - 70

71 - 80

81 - 90

91 - 100

Vastaajia

30

11

5

17

40

52

51

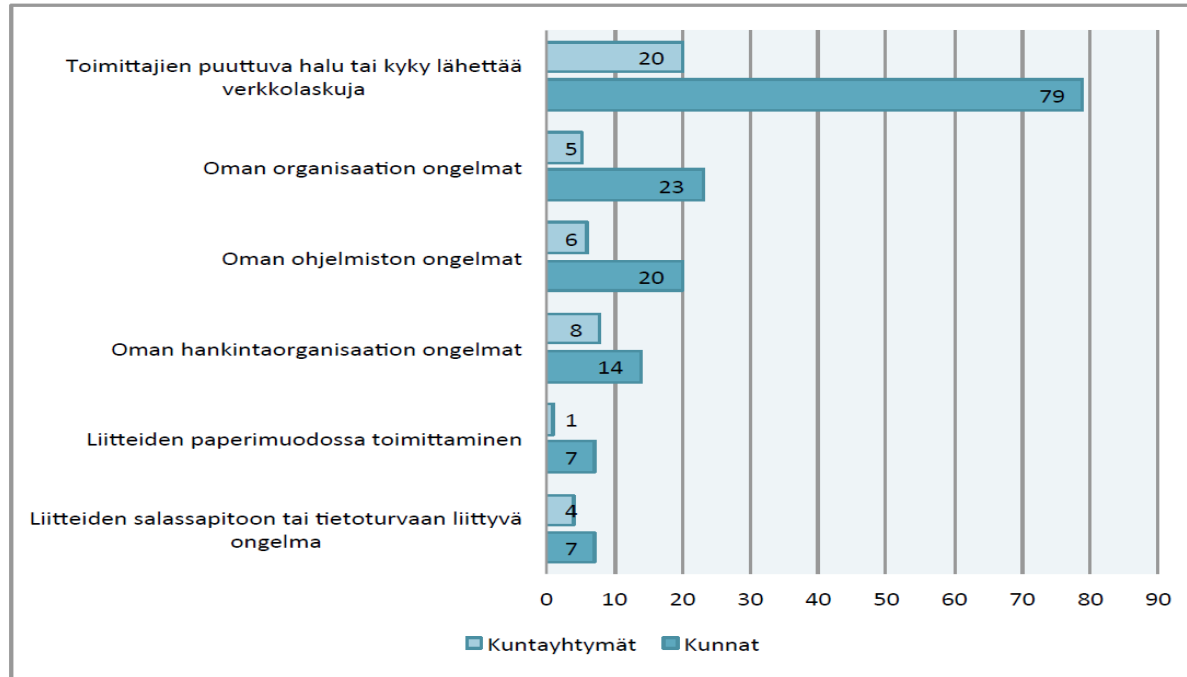
32

19

13

- Vastaajista 167 vastaanotti ostolaskuista yli 50 % sähköisessä muodossa
- Alle 50 % sähköisessä muodossa vastaanotti 103 vastaajaa
- => Monilla kuntatoimijoilla mahdollista parantaa prosessien tehokkuutta

Sähköistä käsittelyä haittaavat tekijät

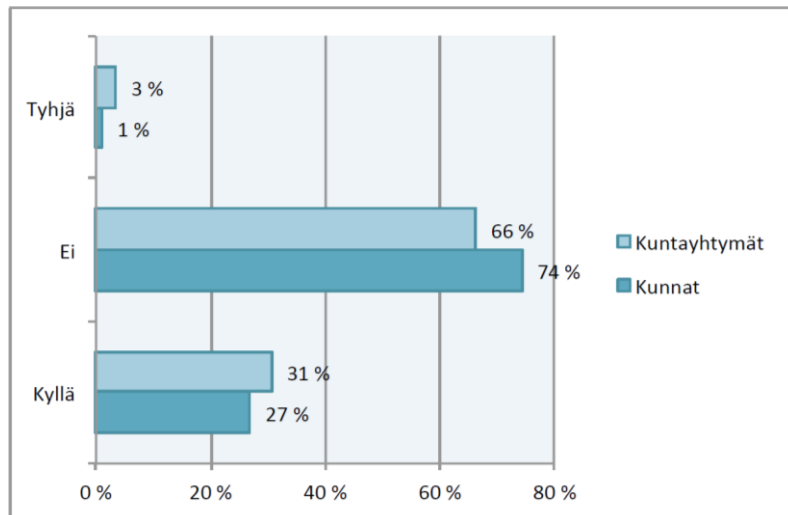


- 1) Toimittajat pieniä yrityksiä => haluttomia ottamaan käyttöön verkkolaskujen lähetystä tukevia järjestelmiä - kustannukset
- 2) Omat toiminnot: johdon haluttomuus muuttaa toimintatapoja/tehdä prosesseja tehostavia investointeja, ohjelmiston käytettävyys, huonot käytännöt hankinnassa, tiliöinnissä, laskujen kierrätyksessä jne
- 3) Toimittajien kykenemättömyys toimittaa verkkolaskujen mukana liitteitä, tietoturvariskit sähköisissä liitteissä

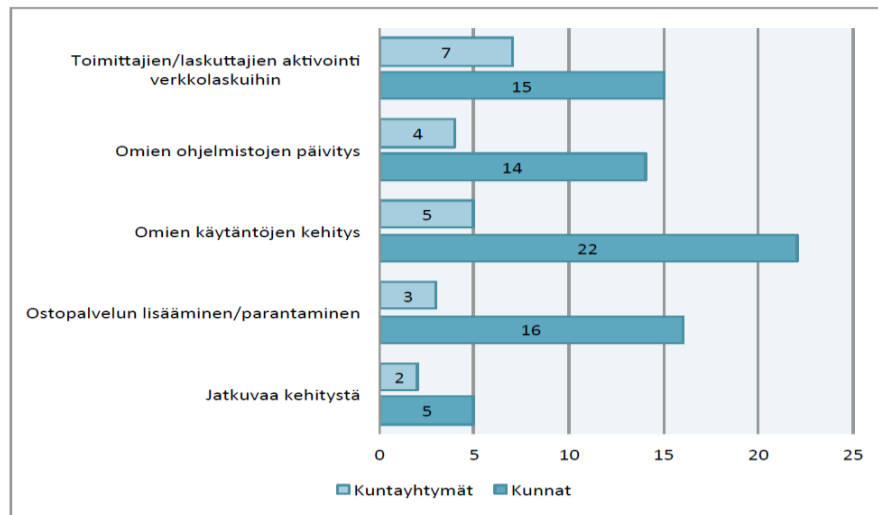
Ostolaskuprosessien kehittämishankkeet viimeisen kahden vuoden aikana

- Enemmistö ei => etenkin kunnissa tehostamisen mahdollisuuksia
- "Kyllä" vastaajien ostolaskujen sähköistämisen keskiarvo oli 61 %, "Ei" – vastaajilla 52 %

Kyllä / ei



Jos kyllä, mitä hankkeita



Kehityshankkeen tavoitteiden saavuttaminen

	Kunnat	Kuntayhtymät
Kyllä	42	16
Ei	30	11
Tyhjä	139	34

Johtopäätöksiä kyselytutkimuksesta

- Sähköistämisaste vaihtelee paljon, suuri osa kunnista käsittelee paperisia laskuja, myös arkistoi
 - » Ostolaskuprosessit suurimmassa osassa organisaatioita oman vaikutusvallan piirissä
 - » Sähköisten ostolaskujen osuus vain 32 vastaajalla yli 80 % > < 103 vastaajalla alle 51 %, näistä 21 oli 0 %
 - » Suuri osa ei järjestänyt ostolaskuprosessien kehittämisen hanketta => toteutuneet hankkeet pääasiassa omien ohjelmistojen päivytystä tai omien käytäntöjen kehittämistä
- Merkittävimmät esteet: toimittajien ja yksityishenkilöiden haluttomuus käyttää verkkolaskuja, toimittajien puuttuvat valmiudet lähettää verkkolaskuja sekä omien organisaatioiden puutteet verkkolaskujen käsittelyohjelmistoissa
- Säästöpotentiaali:
 - » Vuoden aikana vastaanotetut ostolaskut + sähköistämisaste, lisäksi JHS 155:n kustannusarvioita vastaanotettujen ostolaskujen käsittelykuluista
 - » Säästöpotentiaali: Vastaajien paperimuodossa vastaanottamien laskujen määrä x paperilaskun ja verkkolaskun käsittelykustannusten erotus
 - » Verkkolaskun kustannuksena käytetty 10 euroa => yhden paperilaskun säästöpotentiaali on 20 euroa
 - » Vastanneiden yhteenlaskettu säästöpotentiaali 51,4 miljoonaa euroa
- Ostolaskuprosessien tehostaminen kehittämishankkeilla? => tietoisuuden lisääminen, verkkolaskun käyttöönoton helpottaminen, ohjelmistojen parantaminen, esim. hankemäärärahan avulla

Direktiivi 2014/55/EU sähköisestä laskutuksesta julkisissa hankinnoissa

- **Sähköinen laskutus:** Laadittava eurooppalainen standardi => parantaa erilaisten (kansallisten) järjestelmien yhteentoimivuutta
 - » Tavoite poistaa oikeudellista epävarmuutta, kohtuuttomia vaikeuksia ja uusia toiminnallisia kustannuksia
 - » Vauhditetaan sähköistä laskutusta Euroopassa, osuus v. 2013 vain 4–15 % kaikista laskuista
- **Sähköiset hankinnat:** Yksilöidään osa-alueet, joilla siirtymistä sähköisiin hankintamenettelyihin olisi edistettävä => yleistetään sähköisen laskutuksen käyttöä, viedään eteenpäin standardointityötä, laaditaan sähköisiä hankintoja tukevia kansallisia strategioita ja jaetaan parhaita toimintamalleja
- Sähköisen laskutuksen soveltamisala: vain julkisten hankintojen direktiiveissä tarkoitetut laskut
 - » Hankintayksiköillä valmius vastaanottaa ja prosessoida standardin mukaisia sähköisiä laskuja 27.11.2018 mennessä (ei kiellä hankintayksiköitä vastaanottamasta muun muotoisia laskuja) => kansallinen vastuu VM
- Suomessa haaste standardoinnin laadinnan hallitseminen
 - » Vaatimukset vaikuttaneet kohdistuvan suorimmin kuntiin ja niiden järjestelmiin
 - » Lähtötaso kunnissa hyvä => vältettävä tieto- ja taloushallinnon kannalta epätarkoituksenmukaisia ratkaisuja
 - » Miksi julkisten hankintojen laskutusta käsitellään erikseen - Suomessa jo toimivia järjestelyjä
- Syksy 2017: Kansallista etenemistä kuvataan eri tilaisuuksissa (VM)
 - » Julkishallinnon soveltamisohje vireillä

Maksamisen uudet tavat - vaikutukset, kuntien valmiudet?

- Sähköinen laskutus keskeinen elementti, myös osa hankintaprosesseja
 - » Joustavan ja saumattoman ketjun tarve
- Mitä vaikutuksia julkisen sektorin tulevilla muutoksilla työnjakoon, rakenteisiin tai tarpeisiin; taloushallinnon näkökulma – kuka hoitaa, mitä kontaktipintoja
- Maksamisen murros: toimijoiden ”ekosysteemi” laajenee, uudet teknologiat (älypuhelimet, Big Data ym), kuluttajien ja kaupallisten toimijoiden odotukset (reaaliaikaisuus, helppous...), sääntely – paineet hinnoittelussa...
- Selvitettävää ja tulkittavaa: miten muutokset näkyvät ja huomioitava kuntien toiminnassa?
 - » Miten kuntien huomioitava esim. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulkinat maksamisesta, vaikkapa linjaukset verkkokaupasta 2014?
 - » Konkreettinen esimerkki: jos kunnalla ”verkkokauppa”, mutta asiakas haluaakin laskun?
- Entä mitä vaikuttaa uusien maksutapojen käyttö?
- Ovatko maksamisen kehitystyö, erilaisten maksunsaajien tarpeet sekä viranomaislinjaukset aukottomasti ”samalla viivalla”?

Kiitos !

Jari Vaine
erityisasiantuntija, rahoitusala
puh. 09 771 2018, 050 562 7687
jari.vaine@kuntaliitto.fi

Kuntatalous monen muuttujan summa

Julkaisun sisältö:

- Kuntatalous kansantalouden osana
- Kuntatalouden rakenne
- Taloussuunnittelu ja talousarvio
- Kuntakonsernin ja tytäryhteisöjen ohjaus
- Tilinpäätös ja talouden tunnusluvut
- Julkiset hankinnat
- Tarkastus ja valvonta
- Kunnan rahatoimen hoito ja varainhankinta
- Uuden kunnan talous 2020
- Tuottavuuden, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointi

Tulossa lokakuussa 2017

Tilaukset www.kuntaliitto.fi/kirjakauppa, p. 050 411 8421

Tilausnumero 509499, hinta 30 €



Taloustorstait syksyllä 2017

- To 28.9.2017
- To 19.10.2017
- To 16.11.2017
- To 14.12.2017
- Maksuttomat Taloustorstait alkavat **klo 9.30**. Yhden lähetyksen kesto on enimmillään 2,5 tuntia.
- Taloustorstaita on mahdollista seurata myös **tallenteena** suoran lähetyksen jälkeen.
- **Lisätietoja antavat:**
 - » kehittämisspäällikkö Sanna Lehtonen, sanna.lehtonen@kuntaliitto.fi , p. 050 575 9090
 - » tutkimussihteeri Tuija Valkeinen, tuija.valkeinen@kuntaliitto.fi, p. 050 548 1440

Kuntaliitto Kommunförbundet

TALOUS TORSTAI

17.8.2017

Kuntaliitto Kommunförbundet

Taloukasvu on piristynyt 2017, mutta työllisyyskehitys paranee vaimeasti

— BKT — Työlliset

Lähde: Tilastokeskus, VM Taloudellinen katsaus, kesä 2017

Minna Punakallio

01:27:29 / 01:54:41